Hogeschool van Amsterdam

altra onderwijs & jeugdhulp

PRAKTIJKGERICHT ONDERZOEK NAAR HULP BIJ SCHEIDING

Inventarisatie- en procesevaluatieonderzoek

Mirjam Walpot & Olaf Goorden

NEJA Conferentie
Amsterdam
9 februari 2017

CREATING TOMORROW

KAHOOT

- Pak je smartphone en ga naar www.kahoot.it
- Vul de Game PIN in:
- Vul een Nickname in:
  - Dit mag je eigen naam zijn of een leuke verzonnen naam

- https://create.kahoot.it/?_ga=1.207072339.1722433978.1484750388&deviceId=9efe74d5-860c-4f3b-88b9-7c394d20abb2R#user/9ebb11a9-5be7-4a3f-b912-202b07501255/kahoots/created

ANTWOORDEN QUIZ

- Wie is sinds 2015 financieel verantwoordelijk voor de uitvoering van jeugdhulp? – **Gemeente**

ANTWOORDEN QUIZ

- Hoe heet de website waarop kennis rondom o.a. scheidingen voor professionals is gebundeld? – **richtlijnenjeugdhulp.nl**

In Amsterdam:
Plan van aanpak Vechtscheidingen – gemeente Amsterdam

Actiepunt 4:

- Professionals zijn op de hoogte van de richtlijn en passen deze in de praktijk toe.
- Informatie over de beschikbare richtlijn maakt onderdeel uit van trainingen en cursussen aan professionals.
- De richtlijn maakt onderdeel uit van het beschikbare informatie materiaal over scheidingsproblematiek.

Anthonijsz, I., Spruijt, E., & Zwikker, N. (2015). *Richtlijn Scheiding en problemen van jeugdigen voor jeugdhulp en jeugdbescherming, onderbouwing.* Utrecht: Nederlands Jeugd Instituut.
Huisen, R., Pollmann, C., Velpen, P. van, Vlug, H., Kukenheim, S. (2015). *Plan van aanpak Vechtscheidingen*. Amsterdam: Gemeente Amsterdam.

ANTWOORDEN QUIZ

- Hoeveel kinderen komen jaarlijks in aanraking met de scheiding van hun ouders? – **70.000**

In Amsterdam:

1139 scheidingen (inclusief ontbonden partnerschappen). (2014)
659 echtscheidingen waarbij kinderen zijn betrokken. (2014)

Anthonijsz, I., Spruijt, E., & Zwikker, N. (2015). *Richtlijn Scheiding en problemen van jeugdigen voor jeugdhulp en jeugdbescherming, onderbouwing.* Utrecht: Nederlands Jeugd Instituut.
Centraal Bureau voor de Statistiek (2015). *Huwelijksontbindingen; door echtscheiding en door overlijden.* Geraadpleegd op 23 juni 2016, van http://www.cbs.nl

ANTWOORDEN QUIZ

- Kinderen met gescheiden ouders hebben in vergelijking met kinderen uit intacte gezinnen vaker…?

  Strikvraag alle antwoorden zijn juist

- Internaliserende problematiek
- Externaliserende problematiek
- Lager opleidingsniveau
- Hoog zorgverbruik bij zorginstanties

Anthonijsz, I., Spruijt, E., & Zwikker, N. (2015). *Richtlijn Scheiding en problemen van jeugdigen voor jeugdhulp en jeugdbescherming, onderbouwing.* Utrecht: Nederlands Jeugd Instituut.

Centraal Bureau voor de Statistiek (2015). *Huwelijksontbindingen; door echtscheiding en door overlijden.* Geraadpleegd op 23 juni 2016, van http://www.cbs.nl

Scheiding, opgroeien en opvoeden, opgroeien (2016). Geraadpleegd op 23 juni 2016,van http://www.nji.nl/Gezinsleven-Opgroeien

Spruijt, E. & Kormos, H. (2014). *Handboek scheiden en de kinderen. Voor de beroepskracht die met scheidingskinderen te maken heeft,* tweede, geheel herziene druk. Houten: Bohn Stafleu van Loghum.

Valk, I. van der, & Spruijt, E. (2013). *Het ouderschapsplan en de effecten voor de kinderen.* Den Haag: WODC.

OVERZICHT BIJEENKOMST

- Uitkomsten inventariserend onderzoek
  - Ondersteuningsaanbod bij scheidingen
- Uitkomsten procesevaluatie onderzoek
  - Ouderschap Blijft
- Creatieve brainstorm

INVENTARISEREND ONDERZOEK

Hoofdvraag

Wat is er nodig om tot een dekkend en samenhangend ondersteuningsaanbod op het gebied van scheidingen in Haarlemmermeer, Zuid-Kennemerland en IJmond te komen?

DEELVRAGEN

- Wat is het huidige aanbod?
- **Waar is behoefte aan?**
  M.b.t. Screening, vroegsignalering en hulpverlening
- Op welke wijze wordt er op dit moment samengewerkt?
  Wat zijn behoeften hierin?

VRAGENLIJST

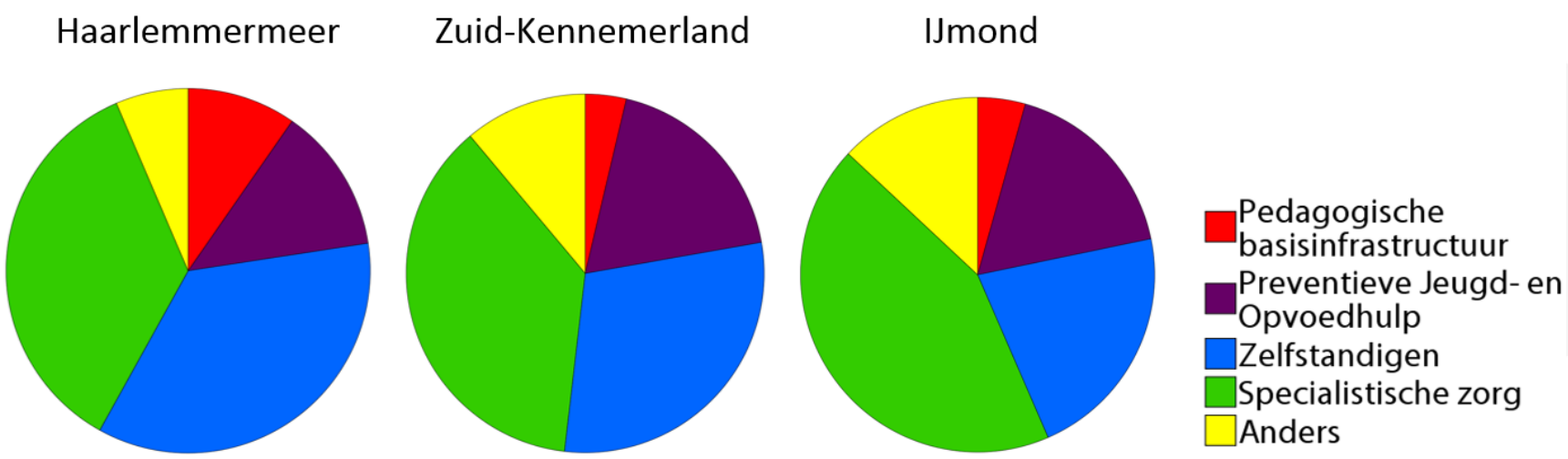

Figuur 1. Overzicht soort organisaties opgenomen in dit onderzoek per regio (N=43).

Tot de categorie ‘anders’ behoren: huisartsen, mediators, advocaten en interventie ontwikkelaars.

INTERVIEWS PROFESSIONALS

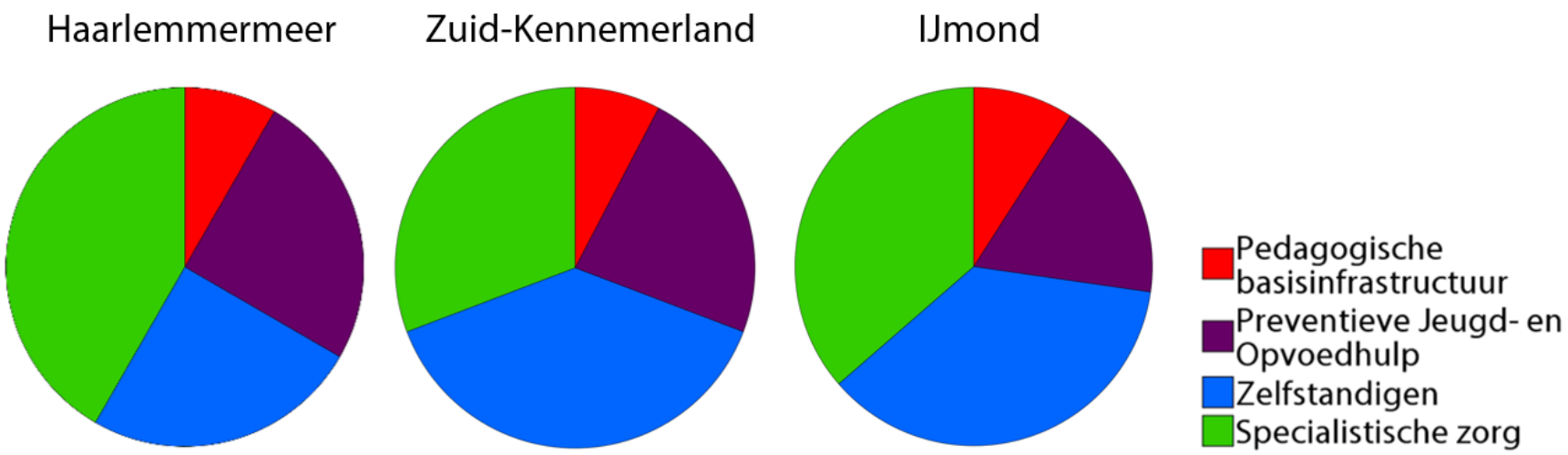

Figuur 2. Overzicht geïnterviewde organisaties per regio (N=20).

INTERVIEWS JONGEREN EN OUDERS

- 1 brainstormsessie met jongeren
- 8 interviews met ouders

GEWENSTE AANVULLINGEN

1. Factsheet, overzichtsmap of website waar aanbod te vinden is
2. Protocol voor (basis) scholen voor afspraken met / wijze omgang met ouders
3. Kortdurende opvang – sociale huurprojecten
4. Inzet van vrijwilligers (bijvoorbeeld door BOR Humanitas)
5. Module voor ouders in generalistische basis-GGZ
6. Omgangsbegeleiding en locatie hiervoor
   - voor gezinnen waar vanwege ernstige problematiek ouders, niet wordt toegewerkt naar zelfstandige contactmomenten tussen ouder en kind,

GEWENSTE AANVULLINGEN

7. Samenwerking met Tolk- en Vertaalcentrum Nederland
8. Meer preventief aanbod / relatietherapeuten en relatie-ondersteunende interventies
9. Aanbod van kindgerichte en gezinsgerichte interventies in Nieuw-Vennep
10. Hulpverlening voor gezinnen waarbij de ernst van de problematiek tussen licht en zwaar invalt.
11. Groepsinterventies voor samengestelde gezinnen.

VERBETERINGEN HUIDIG AANBOD

1. Bevorderen aanmelding en deelname groepsinterventies

2. Training professionals:
   - Kennisvragen: gebruik de richtlijn www.richtlijnenjeugdhulp.nl
   - Coaching on the job
   - Hulplijn bij vragen

3. Hulplijn voor consultatie voor professionals werkzaam in de preventieve jeugd- en opvoedhulp (en onderwijs)

4. Visiebijeenkomst of training voor kernteams voortgezet onderwijs

5. Specifiek meetinstrument om kindveiligheid in scheidingssituaties vast te stellen.

VERBETERING SAMENWERKING

1. Sociale kaart + beslisboom
2. Overzicht per organisatie van contactpersonen met scheidingsexpertise
3. korte lijnen tussen organisaties
4. duidelijke afspraken over inrichting en spreiding hulpverleningsaanbod
5. Uitdragen gemeenschappelijke visie
6. duidelijkheid over rolverdeling bij (complexe) scheidingsproblematiek

INPUT OUDERS

- Vindbaarheid aanbod: huisarts = toegangspoort
- Belang van het kind voorop: help hierbij!
- Korte lijnen tussen organisaties

INPUT JONGEREN

- Aansluiten bij belevingswereld jongeren
- Samen de best passende hulpverlening zoeken
- Heldere informatie over doel en inhoud interventie
- Flexibele hulpverlening
- Aanbod via school werkt drempelverlagend
- Belangrijk dat ouders positief spreken over de andere ouder
- Directe omgeving wordt als steunend ervaren

AANBEVELINGEN EN CONCLUSIE

- Meer aanbod aan relatie-ondersteunende interventies.
- Bredere toepassing van kindgerichte en gezinsgerichte interventies.
- Gebruik maken van de in de richtlijn aanbevolen stappen voor de intake en screening van de ernst van de problemen.
- Altijd spreken met beide ouders.
- Versterken van de samenwerking tussen onderwijs & hulpverlening.

VRAGEN

Rapport is te downloaden via:

www.hva.nl/jeugdzorg
→ publicaties

OUDERSCHAP blijft

Procesevaluatie

altra onderwijs & jeugdhulp

Jeugdformaat Helpt je verder

JUZT Bij opvoeden en opgroeien

Youké sterke jeugd

Hogeschool van Amsterdam

Nederlands Jeugdinstituut

NEJA Conferentie, Amsterdam, 9 februari 2017, Olaf Goorden

Procesevaluatie = een breed begrip

MOVISIE: twee hoofdfactoren

- Hoe verloopt de interventie (wat gaat wel en niet goed in de praktijk).
- Wat is de bevinding en ervaring van uitvoerders en deelnemers.

Uit te splitsen in vijf hoofdvragen over de interventie

1. Hoe wordt de interventie uitgevoerd? Zoals bedacht?
2. Wie bereik je ermee?
3. Wat vinden uitvoerders en deelnemers ervan?
4. Wat zijn de succes- en faalfactoren?
5. Hoe kun je de interventie verbeteren?

(Zie informatieblad van MOVISIE (2014) voor meer details)

Waarom belangrijk?

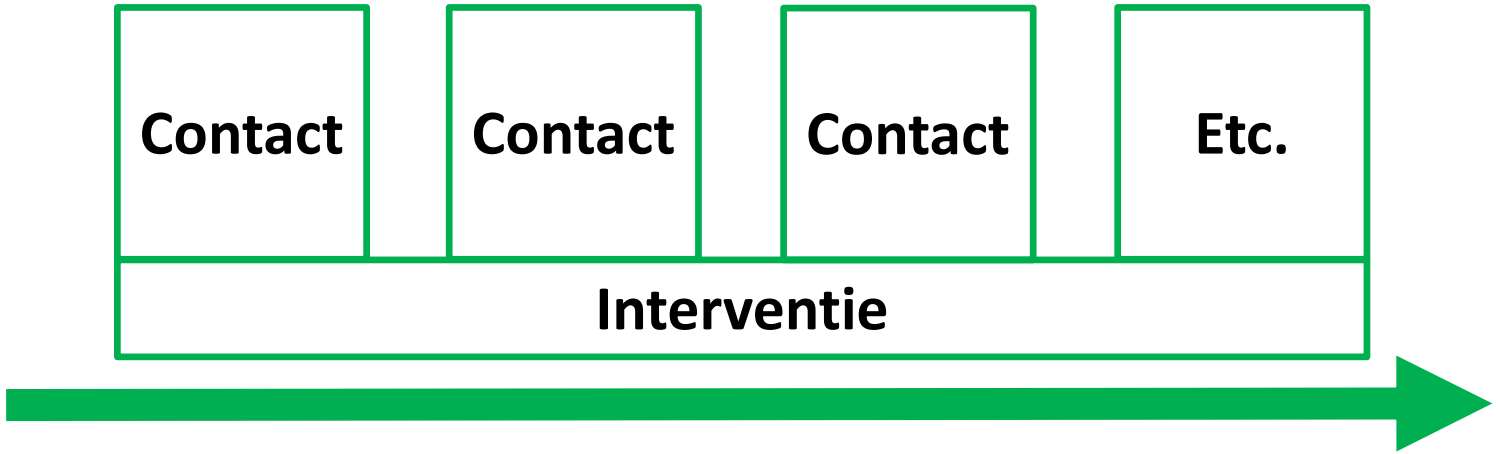

Start hulp

OUDER SCHAP **blijft**

Einde hulp

OUDER SCHAP **blijft**

Effect van wat?

Black Box

Start hulp

OUDER SCHAP **blijft**

Einde hulp

OUDER SCHAP **blijft**

Procesevaluatie = een breed begrip

In ieder geval twee factoren

- Het verloop van de interventie (wat wel en niet goed gaat).
- De bevinding en ervaring van uitvoerders en deelnemers.

Uit te splitsen in vijf hoofdvragen over de interventie

1. Hoe wordt de interventie uitgevoerd? Zoals bedacht?
2. Wie bereik je ermee?
3. Wat vinden uitvoerders en deelnemers ervan?
4. Wat zijn de succes- en faalfactoren?
5. Hoe kun je de interventie verbeteren?

(Zie informatieblad van MOVISIE (2014) voor meer details)

1. Waarom/voor wie ga je meten? En wát ga je meten?	
2. Hoe ga je meten? En bij wie? En wie meet/beoordeelt?	
3. Hoe vaak ga je meten? En op welke momenten?	
4. Hoe interpreteer je de scores?	

1. Waarom/voor wie ga je meten? En wát ga je meten?	***- Professionals, cliënt, ontwikkelaar, financier, …? - Welke kernelementen (instrument, handeling, ...)? - Waar zie je aan of die uitgevoerd zijn zoals bedoeld?***
2. Hoe ga je meten? En bij wie? En wie meet/beoordeelt?	***- Observatie, vragenlijsten, interviews, ...? - Uitvoerders, cliënten, ...? - Observatoren/beoordelaars moet je trainen.***
3. Hoe vaak ga je meten? En op welke momenten?	***Denk aan: verschillende hulpfasen en sessies, meerdere cliënten en hulpverleners, aangekondigd, onopvallend.***
4. Hoe interpreteer je de scores?	***Wanneer kun je bijvoorbeeld zeggen: "deze interventie wordt uitgevoerd zoals bedoeld" en "dit zijn succesfactoren en verbeterpunten"?***

(Vrij naar: Goense & Boendermaker, 2014)

Procesevaluatie Ouderschap Blijft

(Goorden, Colen, Van Kessel & Pannekeet, 2015)

Verplichte elementen

Facultatieve elementen

Aanvullende elementen

Top drie van succesfactoren

bergop

OUDER SCHAP blijft
SuperUser

Procesevaluatie Ouderschap Blijft: procesevaluatieformulier (vul in en vink aan wat van toepassing is)					
Naam organisatie			**Aantal door jou uitgevoerde** *(vul aantal in)*		Omgangsbegeleidingen
Functienaam *(s.v.p. aanvinken)*		ambulant hulpverlener			Bemiddelingsgesprekken
		pedagogisch medewerker	**Beschikbaar bij start?**		Goed bruikbaar ouderschapsplan

nr.	Gebruikte middelen/technieken Elementen in elk traject: 1-14 = Bemiddeling; 15-17 = Omgangsbegeleiding; 18-25 = beide	ja	nee	nee, voortijdig gestopt
1.	Ik maakte communicatieafspraken met beide ouders tegelijk.			
2.	Ik legde samen met de ouders de doelen vast in een plan.			
3.	Ik voerde de bemiddeling- en evaluatiegesprekken met beide ouders samen (eventueel het eerste apart).			
4.	Ik besprak met de ouders hoe zij hun kind zouden voorbereiden op het eerste omgangsmoment.			
5.	Ik besprak met de ouders hoe zij hun kind zouden voorbereiden op het eerste kindgesprek.			
6.	Ik gebruikte de scheidingsmelding om de ouders in hun rol als ouders te plaatsen.			
7.	Ik vroeg aan het einde van elk bemiddelingsgesprek beide ouders om feedback met behulp van de SRS.			

Presentatie

MINOR SOCIAALWETENSCHAPPELIJK ONDERZOEK

OUDERSCHAP BLIJFT

OUDER SCHAP blijft

Voorstellen

Hester Korenhof	Toegepaste psychologie
Boy Hennevelt	Toegepaste psychologie
Kim Karregat	Bestuurskunde
Wesley Boer	Bestuurskunde

Niet van alle instellingen is toestemming verkregen om de voorlopige resultaten digitaal te verspreiden.

Email voor meer informatie over de opzet van het studentonderzoek en over de gevolgen daarvan voor de opzet van het landelijk onderzoek: o.goorden@altra.nl

CREATIEVE BRAINSTORM

- Voorbereiden eigen procesevaluatie
  - Zelf een procesevaluatie voorbereiden.
  - Aan de hand van een invulformat.
  - Individueel of in groepjes.

- Doorpraten met de student-onderzoekers over de analyses

  Bijvoorbeeld over
  - Welke analysetechnieken zij gebruikt hebben.
  - Hoe zij het onderzoek ervaren hebben.
  - Welke adviezen ze hebben voor (vervolg)onderzoek.
  - Welke adviezen ze hebben voor de opleiding.

- Op welke wijze kunnen we de samenwerking bij hulp rondom scheidingen verstevigen?
  - Praktische zaken? (overleg, telefoonnummers uitwisselen etc.)
  - Hoe wil je inhoudelijke kennis delen?
  - Hoe kunnen we komen tot een gedeelde werkwijze?

  ➢ In elke groep iemand uit jeugdhulp, beleid, onderwijs, onderzoek

BEDANKT VOOR UW AANWEZIGHEID

Mirjam Walpot (m.g.g.walpot@hva.nl, 06-21155570)
- Onderzoeker lectoraat Kwaliteit en effectiviteit in de Zorg voor Jeugd *(website)*

Olaf Goorden (o.goorden@altra.nl, 06-55413619)
- Praktijkonderzoek en ontwikkeling Altra *(www.altra.nl)*
- Ontwikkeling en onderzoek Ouderschap Blijft *(www.ouderschapblijft.nl)*

Altra: Complexe Scheidingsproblematiek
- Rechtstreeks naar de webpagina voor professionals.

Vereniging Ouderschap Blijft
- Contactformulier Vereniging: www.ouderschapblijft.nl
- Contactpersoon lidmaatschap en training: Irma Haxe (Nederlands Jeugdinstituut, i.haxe@nji.nl)
- Contactpersoon onderzoek en ontwikkeling: Olaf Goorden (o.goorden@altra.nl)